

Zadanie 3.1. Monitorowanie i prognozowanie uwarunkowań ekonomicznych produkcji sadowniczej

Kierownik zadania: **dr K. Zmarlicki**

Dokonano bieżącej oceny oraz zidentyfikowano możliwości wykorzystania przewagi komparatywnej dla rozwoju produkcji jabłek. Przeprowadzono analizę ekonomiczną produkcji jabłek w Niemczech i w Belgii.

W Niemczech średnie plony jabłek wynoszą około 31,5 tony jabłek pierwszej klasy z ha, jednakże w około 15% gospodarstw osiąga się plony rzędu 40-50 ton z 1 ha. Wielkość plonów (obok kosztów produkcji na 1 ha) zasadniczo decyduje o wysokości kosztów jednostkowych produkcji, które według sadowników wynoszą od 0,19 €/kg dla odmiany 'Idared', uprawianej bez siatek przeciwgradowych, do 0,40 €/kg dla nowych odmian uprawianych pod siatkami przeciwgradowymi. Koszty te nie obejmują przechowywania i sortowania, które ponosi wspólna dla organizacji producenckiej chłodnia i sortownia. Najczęściej koszty jednostkowe były na poziomie 0,25 €/kg do 0,32 €/kg. I tak przy plonie 31,5 tony/ha wynosiły one 0,32 €/kg, natomiast przy zbiorach 45 ton z ha wynosiły 0,27 €/kg. Koszty pracy ludzi dla producentów to 7-8 €/rbh, z uwzględnieniem podatków i kosztów zakwaterowania pracowników w gospodarstwie, a dla pracowników stałych wynoszą one do 11,9 €/rbh. Za pracowników stałych uważa się zatrudnianych powyżej 50 dni. Drugim najważniejszym, obok kosztów jednostkowych, czynnikiem decydującym o opłacalności produkcji są ceny owoców. Te z kolei oprócz jakości zależą od uprawianej odmiany. Bardzo podobne uwarunkowania występują w Belgii. Jednakże większa opłacalność produkcji gruszek powoduje wzrost udziału ich produkcji. Dwadzieścia lat temu gruszki stanowiły jedynie około 15% produkcji, a ponad 60% przypadało na jabłka. W ostatnich latach jabłka stanowią 44% tonażu i 35% wartości sprzedaży. Sprzedaż odbywa się w systemie aukcyjnym z licytacją zegarową. Taka forma sprzedaży umożliwia sprzedaż nawet do 2 tys. ton owoców w ciągu 2-3 godzin, jak to ma miejsce np. w Glabbeek. Polska produkcja jabłek może być konkurencyjna w porównaniu do produkcji większości rozwiniętych krajów UE. Niestety jakość i średnia cena osiągnięta przez polskiego producenta jest znacznie niższa niż u innych liczących się w UE producentów jabłek. Wynika to z bardzo dużego udziału w produkcji owoców przemysłowych, w krajach Europy zachodniej produkowanych sporadycznie z uwagi na niską przychodowość z hektara. W większości przypadków taki stan rzeczy ma miejsce z uwagi na brak możliwości inwestycyjnych przy tak małej skali produkcji. Obecnie średnia wielkość gospodarstwa sadowniczego, w krajach będących znaczącymi producentami jabłek w Europie, jest bardzo zróżnicowana. Najmniejsza jest w Polsce i na Węgrzech, a największa w północnych Niemczech i Francji. Przy założeniu produkcji z hektara na poziomie minimum 35 ton bardzo dobrych jakościowo jabłek, odmian akceptowanych przez rynek, wielkość gospodarstwa jest znacznie większa, w większości krajów około 2-3 krotnie, a w Polsce, z uwagi na bardzo duże rozdrobnienie produkcji, nawet sześciokrotnie większa. Docelowa pożądana wielkość produkcji jabłek w gospodarstwie jest jednak w Polsce znacznie mniejsza niż w innych krajach UE, za wyjątkiem specyficznego rejonu płn. Włoch. Jest to podyktowane przewagą komparatywną, która wynika ze znacznie niższych kosztów pracy oraz tańszej ziemi. Dlatego można być pewnym, że produkcja jabłek w Polsce, w przeciwieństwie do większości krajów UE gdzie ulega ona zmniejszeniu, będzie się rozwijać tak jak to miało miejsce w ostatnich 20 latach.